

Vzpomínky z mého života od nejtělejšího mládí

(vzpomíná válečný veterán z II. svět. války Jaroslav Ludvík – Volyňský Čech)

(Dnes bydlí v Úsově u Mohelnice)

Moji rodiče žili po svatbě ve Stromovce. Stromovka byla na Volyni ryze česká vesnice vzdálená od Lucka asi 6 km. Tatínek tam měl malé zemědělské hospodářství. Stromovka byla blízko české vesnice Teremno. Ve Stromovce bydlelo asi 50 českých rodin. Tatínek často vzpomínal na některá jména z Teremna i ze Stromovky. Na Stromovce bydlela také jedna moje teta, tatínkova sestra Fraňa, provdaná Veiskiberová, její muž byl krejčím. Bydleli těsně u silnice. Jen jednou jsem je navštívil a to za války, kdy Německo ovládlo Volyni po přepadení tehdejšího Sovětského svazu.

Tehdy jsem byl tak trochu schovaný u Staňků v Lucku před nasazením do Německa na nucené práce. Staňkovi byli vzdálení příbuzní ze strany maminky. Staňkovi měli menší továrnu na zemědělské stroje jako mlátičky, žentoury a pod. Učil jsem se u nich asi rok kovařinu. Na Stromovce jsem se narodil. Jako malý kluk si jen matně si pamatuji na domek, ve kterém jsme bydleli. K domku byla přilehlá stodůlka, do úhlu přistavený chlév. Malý dvorek a za ním ovocná zahrada s vysokými stromy. Zanedlouho jsme se stěhovali ze Stromovky do Bakovec. (Jedná se o České Bakovce). Ve svých dvou letech si jen matně pamatuji na dvě velké fůry naložené různými věcmi. Před námi byla velmi vysoká hromada a na ní vzadu byla uvázaná dětská kolébka. Drnčení vozu mě uspalo a vzbudil jsem se až v Bakovcích. Bakovec byl od Lucka vzdálený asi 20 km.

Z předškolních let v Bakovcích si vzpomínám na stěhování Luňáčkovy rodiny k nám do našeho domu. Obsadili jednu půlku domu. I palem tatínek sousedil s Luňáčkovými. **Strýc Luňáček si postavil kovárnu a kovářskou práci vykonával na Volyňské Ukrajině.** Vzpomínám také na můj první školní den. Tatínek mě vedl do školy. Tehdy Volyň mezi první a druhou válkou byla pod Polskem. Proto jsem nastoupil **do polské školy**. Učitelka byla Polka jménem Osíňska Zofia. Bakovce měly svou školu, s velkým kusem oploceného pole pro hřiště a zeleninovou zahradu, kde pracovali žáci, ale i učitelé pro svou obživu. Učitelka s námi mluvila polsky. Učila nás poskrovnu i češtinu, zato polský jazyk a dějiny Polska velmi důkladně, takže jsem brzy ovládal polštinu jako rozený Polák. V Bakovcích měla škola jen čtyři roky vyučování. Kdo chtěl se učit dál, musel do Lavrova, 3 km vzdálené vesnice, většinou ukrajinské. Tam jsem po pěti letech nastoupil do šesté třídy. Ve škole v Lavrově byli všichni učitelé Poláci, jen jeden byl Ukrajinec, ten vyučoval chemii a matematiku - byl v tom odborníkem. Dva roky jsem chodil do této polské školy. Potom Volyňskou oblast obsadili Rusové.

Všichni Poláci utekli a kdo neutekl, byl vyvezen na Sibiř. Ihned se začalo veškeré učivo učit v ruštině. Hlavně dbali na vyučování - komunismu. Všichni žáci museli o dva třídy zpět. Tak jsem dotáhl vyučování až do sedmé třídy. Potom Volyň obsadili Němci a bylo konec se školou. Později, když jsem byl v Čs. armádě, slyšel

jsem, že tato škola při bombardování vyhořela. V době německé vlády nebylo možné jít se učit nějakému řemeslu. Všichni mladí lidé byli chytáni a transportováni do Německa na nucené práce. **Domluvil jsem se se strýčkem Nájemníkem - on byl totiž obuvníkem, ševcem - nastoupil jsem k němu a učil se řemeslu.** Bylo to blízko, jen přes několik domů. O práci obuvnickou byl velký zájem. Strýček to sám nestačil. Ve městech obchody s obuví nebyly a boty neměl kdo lidem vyrobit. Kůže si lidé sami vydělávali z poraženého dobytka. Práce jsme měli dost. Brzy jsem si obuvnickou práci tak osvojil, že jsem **začal doma sám šít veškeré boty.** Každý si na to musel přinést materiál. Později jsem měl dokonce dalšího spolupracovníka - mladého ukrajinského chlapce.

Jaká byla vládní situace v té době na Volyni. Německo slíbilo Ukrajincům svobodnou Ukrajinu, budou-li s nimi spolupracovat a sloužit Němcům. Ukrajinci vždy toužili po samostatnosti a proto přijali německou nabídku. Ze schopných se stali úředníci, četníci apod. Žel, ale ani Ukrajinci nebyli jednotní. Potají tvořili ukrajinskou armádu pod vedením S. Bandery. Přepadávali německá vozidla, ozbrojovali se. V noci chodili po vesnicích a po rodinách vymáhali oblečení, obutí a potraviny.

Uposlechnout se muselo, jinak by celé rodiny mohly být naházené do studní. Němci to zase brali jako spolupráci s banderovci a bylo z toho ještě větší nebezpečí pro celou obec. Tak podobně byl Němci zlikvidován Český Malín, Michna a mnoho ukrajinských vesnic. Tehdy Němci na vesnice najížděly jedním autem, ale byla to vždy celá po zuby ozbrojená kolona.-3-

A teď vzpomenu dvě zářijové důležité termíny:

4. září 1925 jsem se narodil ve Stromovce na Volyni. V 18 letech jsem vstoupil do vytvořené skupiny pro ochranu vesnic – pod názvem BLANÍK. V roce 1943 – 1944 začala doba velmi neklidná. Fronta se posunula až k nám na Volyň. Naše vesnice byla v březnu 1944 osvobozená od Němců, všichni schopní muži bez písemného povolávacího rozkazu šli sami do Lucka na vlak a jeli do Rovna se nechat odvést. Z naší rodiny jsme šli dva: já a můj tatínek. V Rovně jsme prošli lékařskou prohlídkou. Já jsem byl zařazen ke 3. praporu – do roty automatčků. Velitelem naší čs. armády byl. Gen. Ludvík Svododa. Naše jednotka se prve přesouvala směrem na Rumunsko a pak zatočila na polské území – směrem ke Karpatum. Každou noc jsme ušli pěšky asi 30 km.

Rozdávala se nám na cestu večere a "železná" konzerva, která se nesměla použít jen v největší nouzi, na pokraji sil. Také rozdávali poštu. Dostal jsem dopis od mé budoucí manželky Eli. Přišel právě ve chvíli, kdy to bylo nejvíce potřeba. V dopise mě velmi povzbudila, zvláště veršem ze Žalmu 37,5: **Uval na Hospodina cestu svou a slož v něm naději, On zajisté všecko spraví.** Od té chvíle jsem si často opakoval toto zaslíbení - v každé těžké situaci. Myslím si, že i to mi často zachránilo život. Prostě – vrátil jsem se z války živý.

Naše fronta se na konci války pohla směrem na vesnici Machnůvka a Vrocanka. A dále se pomalu přesouvala přes město Duklu. Jednou v noci jsme s mojí smíšenou

rotou přišli do už osvobozené Dukly. Naše rota čítala už jenom něco málo přes deset mužů smíšených z jiných rot. Asi za tři dny jsme se dostali do Dukelského průsmyku. Mezi dvěma vysokými horami vedla cesta k ČS hranicím. Hora vlevo se jmenovala Hírova a vpravo od úzké silnice byla hora tehdy ještě bezejmenná. Její výška byla asi 700 m. O tento průsmyk se tvrdě bojovalo. Tyto dvě hory byly na vrcholcích obsazeny nepřítelem. Dolů na naše vojáky pouštěly sprchu min. O dobytí bezejmenné hory se zasloužil čs voják jménem Hrouda. Byl to Volyňák. Při dobývání hory položil život. Stal se hrdinou a byl vyznamenán. Po něm se tato hora pojmenovala jako **hora Hroudova**.

24.zář 1944 jsme dostali příkaz jít zase do útoku. V tom jsem zaslechl šumět padající minu. Bylo jasné, že spadne velmi blízko nebo na nás. Chtěl jsem sebou praštit na zem, ale už jsem nestačil, jenom jsem byl přihnuty. Těžká mina spadla za mnou asi v 5 m vzdálenosti na tvrdou lesní cestu. Dostal jsem zásah. Celý déšť střepin. Nemohl jsem dýchat ani mluvit.

Všechny raněné nás dopravili do polní nemocnice vzdálené asi 3 km. Byla to stanová nemocnice určená pro první pomoc. Obrovský stan, pod kterým byly operační stoly a několik lůžek. Chvíli jsem musel čekat, protože právě operovali těžce raněného. Místo umrtvení mně dali vypít hrnek kořalky a za chvíli už mě brali na stůl. Těžce jsem dýchal. Jedna, zřejmě ta největší střepina vnikla pod levou lopatku do plic. Chvíli to trvalo, než ji vytáhli. Každý dotek jsem cítil v plicích, jakoby tam vždy uhodili kladivem. Ostatní střepiny, dvě ve hlavě a po celém těle 12 až 15 malých střepin nechali. Prý zatím nejsou nebezpečné, později. Dalí mě na lůžko. Druhého dne ráno přijelo nákladní auto a vezlo mě ještě s jinými do týlu. Dostal jsem se do nemocnice v polském městě Řešov. Denně jsem děkoval Bohu, že mě vytrhl z frontového pekla. V nemocnici jsem ležel ještě asi měsíc. Ale organizmus se postupně, ale jistě uzdravoval. Důkazem toho je můj dnešní den, 4.zář 2020, kdy slavím své 95 narozeniny.